

- Beispielhafter Auszug aus der digitalisierten Fassung im Format PDF -

Flora Ienensis

Heinrich Bernhard Ruppe
Albert Haller

Die Digitalisierung dieses Werkes erfolgte im Rahmen des Projektes BioLib (www.BioLib.de).

Die Bilddateien wurden im Rahmen des Projektes Virtuelle Fachbibliothek Biologie (ViFaBio) durch die [Universitätsbibliothek Johann Christian Senckenberg \(Frankfurt am Main\)](#) in das Format PDF überführt, archiviert und zugänglich gemacht.

ALBERTI HALLER

PHIL. ET MED. D. MED. ANAT. CHIR. BOT. P. P. O.
CONS. AVLICI ET ARCHIAT. REG. ET ELECT.
SOC. REGG. ANGL. ET SVEC. SOD.

FLORA IENENSIS

HENRICI BERNHARDI
RVPII

EX POSTHVMIS AVCTORIS SCHEDIS

ET PROPRIIS

OBSERVATIONIBVS

AVCTA ET EMENDATA

ACCESSERVNT PLANTARVM RARIORVM

NOVAE ICONES.

IENAE

Sumptibus CHRIST. HENR. CVNONIS

1745.

SERENISSIMO PRINCIPI

ET DOMINO

ERNESTO

AVGVSTO

DUCI SAXONIAE

IVLIACI, CLIVIAE, MONTIVM,

ANGRIVARIORVM ET WEST-

PHALORVM

ET RELIQA

SVMMO TOTIVS CAESAREI

EQVITATVS PRAEFECTO ET

LEGIONIS PEDESTRIS AC

EQVESTRIS TRIBVNO,

ORDINIS VIGILANTIAE

CONDITORI MVNIFICENTISSIMO

RECTORI

ACADEMIAE IENENSIS

MAGNIFICENTISSIMO

PRINCIPI AC DOMINO

CLEMENTISSIMO

SERENISSIME
PRINCEPS
DVX
CLEMENTISSIME

Humile donum offero
SERENISSIME
PRINCEPS, &
animos ex eo sum-
fi quod in ditio-
nibus TVIS na-
tum sit, & TVAE academiae usi-
bus in primis inserviat.

Benignitatem cœli solique Je-
nensis non alius fidelior testis &
nunc

nunc eruditis omnibus, & deinde posteris aperiet.

Sed & ipse, cum utile opusculum ornandum acciperem, ex TVA Thuringia repeti, unde auctius & melius redderem.

Denique volente providentia per nuptias in numerum subditorum TVORVM transii, cum b. Teichmeyeri patria etiam mea quodam modo facta sit; cujus viri hæc maxima in terris fuit beatitas, quod fidele ejus obsequium TIBI non displiceret.

TV vero, PRINCEPS SERENISSIME, utiliores sublimioresque literas & amas, & ita excolis IPSE, ut in Tanto fastigio vix æmulum reperias.

IPSE denique in universam ditionem TVAM circumspicis
undi-

undique , eamque propria sapien-
tia non alienis dirigis consiliis.

Hæ mihi causæ sunt , quare exi-
guum hoc humillimi cultus pignus
ausus sim offerre.

SERENITATIS TVÆ

IN GEORGIA AVGVSTA

D. II. Septembr. 1744.

DEVOTISSIMVS CLIENS
ALBERTVS HALLER.

LECTVRIS S.

ALBERTVS HALLER

ENR. BERNH. RVPPIVS,
Giessensis, Medicinæ cultor,
ad botanicen plane natus,
fuit robusto & brevi corpore,
oculis lynceis, pedibus inde-
fessis, acri ingenio, memoria tenacissima.
Incredibili ardore a prima ætate avia quæ-
que, & omnes agrorum sylvarumque an-
gulos perreptavit. Thuringiam inpri-
mis, & Saxoniam, & Misniam, & Lusa-
tiam, & Hassiæ partem, Wetteraviam,
Rhe-

P R A E F A T I O.

Rhenique littora, iursum ad WORMATIAM usque, deorsum ad ipsam LEIDAM obambulavit. Hercynicorum montium humilia adtigit, Ilfeldæ ad legendas plantas publico sumtu aliquot septimanis moratus. Sæpissime sub dio media in solitudine noctes peregit, tenui victu & rusticorum sordibus adfuetus. Hic ipsi unicus labor, hæc fere voluptas fuit. Quare numerosissimis plantis, propria manu lectis, spontanearum stirpium Germaniæ eam sibi comparavit cognitionem, in qua neminem, DILLENIO excepto, parem haberet. Id eo magis mirum videri possit, cum extra dignitatem omnem positus, omni librorum suppellectile, & litterarum commerciis, & horto destitutus, omnia sibi debuerit ipse. Et in tantis tamen difficultatibus non empiricam solum plantarum cognitionem memoriæ impressit, sed in characteres sollicite inquirivit, in petala nempe & loculos & semina: nonnunquam vero & in ipsa stamina. Nova genera pluscula ex iis observationibus definivit, a) & quibus
in

a) Cameraria, Illecebrum, Dichotophyllon, Limnopeuce, Radiola, Plantaginella, Portula: etsi omnino vere DILLENIVES moneat [in præf. ad app. flor.]

in posthumis accessit Ericoides f. Alfinastrum. Species vero numerosas, aut noviter detexit b), aut certe in Germania partim nondum, partim rarissime c) repertas, primus e natura eruit. Varietates ipse legit, quot quisquam aliorum botanicorum, in quibus, si non eadem, quæ in inveniendis novis speciebus laus, labor certe etiam major est. Characteres multos a Prestono, Rajo, Tournefortio male propositos correxit: & quod imprimis miror, in eo vitæ genere, paucissimas plantas male cognovit, aut ad mala scriptorum nomina retulit.

Neminem adeo facile invenias, qui flo-
)(5 ræ

flor. Giess.] alios eorum characterum paulo minus perfectos esse; & procul dubio vere idem alios a se ipso R V P P I O communicatos fuisse testatur.

- b) Orchis præcox fœtida. Fagopyrum semine alato. Lathyrus palustris foliis pinnatis. Viola apetalos.
- c) Brassica alpina perennis. Rubus alpinus foliis Ribes. Astragali duæ species, Elichrysum annuum floribus conglobatis. Alfinastrum. Festuca Juncea. Hormina duo &c. Linaria triphylla. Pyrola Arbuti folio. Vulneraria ad fl. Pfrim nascens Tragi. Caprifolii rariores species. Marrubiastrum Cardiacæ folio.

P R A E F A T I O.

ræ alicujus urbis edendæ fuerit aptior. lis enim viris, quos sua virtus in honorifica munia constituit, otium fere deficit, quo angulos agrorum perreptent omnes, eosque ab excursionibus sæpe ipsa deterret dignitatis cura, aut debilior valetudo.

Ergo floram ejus urbis, in qua plurimis annis vixerat, ex R V P P I I chartis, a. 1718. edidit IOHANNES HENRICVS SCHVITE Med. tunc studiosus & repetito, auctiorem 285. plantis a morte R V P P I I a. 1726. Dn. FROELICH. In ea flora R V P P I V S R I V I N I, patroni sui, præcepta secutus est, methodum tamen, quam R I V I N V S in paucis generibus explicaverat, per omnem botanices ambitum diduxit, nitido & facili, quantum ea methodus patitur, ordine, & L I N N A E I d) laudes merito. Aliqua etiam in clasibus R I V I N I mutavit in melius, & genus plantarum flore composito castius constituit e). Plantas dedit, quot ante ipsum in septen-

d) *Class. plant.* p. 233. 234. ubi *Auctorem* vocat, in generibus circumspectum, in methodo facilem, in synonymis adcuratum, in speciebus detegendis & distinguendis felicem &c.

e) p. 114. Ex plantis nempe flore composito Parnassiam
fiam

P R A E F A T I O.

septentrionali Europa nullus alius; cum locis natalibus fidelibus, quæ rarissime quærentem destituant. Nomina breviter fere protulit, additis varietatibus, & observationibus miscellaneis, etiam botanicis, propriis plerumque neque inutilibus. In alios botanicos, ut erat parum comtæ vitæ innutritus, durior fuit, ut passim temperare acerbis voces necessarium mihi visum sit f). Icones paucos, & quales ab ea fortuna poterant sperari, malas dedit.

Hic ergo liber est, quem edendum tunc suscepi, quando b. socer meus TEICHMEYERVS Botanicen Jenæ docebat. Exempla consumferat numerus eorum, qui in florentissima Academia medicinæ student, non pauca etiam in præstantissimorum aliis in terris botanicorum bibliothecas transierunt, quos passim cum laude RVPPII meminisse videas.

Cum

fiam, Nigellam, Helleborum, & similes. exparavit, quas admiscuerat RIVINVS.

f) p. 186. ed. II. ubi meritissimum de se ipso & de omni re herbaria RIVINVM, frigido & aspero joco, *vel quasi botanicorum coryphæam* vocat.

... und die nächsten 10 Seiten ...
... and the next 10 pages ...

& Historia. *Ptarmica altera* Matthioli. *Xeranthemum flore simplici, purpureo, majore* H. L. Bat. *Xeranthemum aliud, sive Ptarmica quorundam* J. B. 3. 25. In hortis floret Junio, Julio & Augusto. Floris colore variat. Germ. *Perpetuel-Blume*, *Papier-Blume*.

STOEBE flore pleno variorum colorum, cum præcedente.

V. Plantæ flore composito ex polypetalo & regularibus. a)

CARLINA acaulos, magno flore C. B. Pin. pag. 380. *Carlina acaulos* J. B. 3. pag. 64. *Carlina altera* Dodon. Pempt. II. p. 727. In apricis, asperis montium passim floret Aug. & Sept. Nostræ radix est perennis quam maxime, hinc quæritur: quo modo *Carlina acaulos, flore magno, radice perenni, montis aurei* H. R. Paris. ab hac nostra differat?

CARLINA caulescens, magno flore C. B. Pin. p. 380. *Carlina caulifera* J. B. 3. p. 64. *Carlina sive Leucantha* Dodon. Pempt. p. 727. Cum præcedente: hujus pariter atque præcedentis radices quotannis a Rhizotomis copiose eruuntur, & Lipsiam deportantur venales. *Eber-Wurtz*. Germanis dicitur, non secus ac præcedens. [Varietas.]

HERACANTHA Tabernæmont. & Rivini. *Carlina Sylvestris, vulgaris* Clus. Histor. CLVI. *Cnicus sylvestris, spinosior* C. B. Pin. pag. 378. *Carlina sylvestris quibusdam, aliis Atractylis* J. B. 3. 81. In apricis asperis cum *Carlina* passim, floretque Julio & Augusto. b)

Obs. 1. Hanc plantam Celeberrimus Wedelius noster *Carlinam* scandentem appellat, & contra sodam commendat, vid. *Amœnitates Materiæ medicæ ipsius* pag. 175. de

Flosculi vero in margine feminae in centro androgyni sunt, uti in multis *Erigerontis*, *Elichrysi*, *Petasitis*, *Conyzae*, *Ab-sinthii*, speciebus, quas inter plantas flosculis omnibus regularibus relinquit RUPPIVS.

a) Eadem, quæ de *Xeranthemo*, hic valet observatio, squamæ

de & Germ. *Sood-Distel* vocatur, nec non *Creutz-Distel*, unde forsan nomen *Heracanthæ* ortum; potius *Drey-Distel* scribendum esse puto, siquidem Hieronymus Tragus testatur, præcipue eam, quæ terna gerit capita, præ cæteris extolli & æstimari.

2. Eandem proprietatem *Carlinæ* vulgari attribuit *Camerarius* in *Epit. Matthioli Germanica* pag. 220. his verbis: *Etliche bencken den dornichten Blumen- Kopf von der Eber-Wurtzel über den Tisch, vermeinen, so man ihn ansiehet, helffe er wider das Kotzen und Sood des Magens,* addit *Camerarius*: *gehört ein starcker Glaube darzu.*

3. D. *Mauritius Hoffmannus* in *floræ Aldorfinae deliciis sylvestribus* huic pariter synonymon facit *Carlinam sylvestrem minorem* *Clus.* in *Histor. hisp.* pag. 451. Mirandum vero, si hoc ita sit, *Clusium* hanc plantam nullibi quam aridis circa *Salmanticam* locis observasse, cum ubi vis sit obvia.

4. Aliquando caule lato, monstrose fasciato occurrit, quæ *Cardius monstrosus* figura *Cornu copiæ Imperati* *C. B. Pin.* p. 379. cuius figura videatur in *Chabræo*.

CLASSIS IX.

DE

PLANTIS FLORE PERFECTO, SIMPLICI IRREGVLARI, MO- NOPETALO GAVDEN- TIBVS.

I. *Semine nudo unico.*

VALERIANA major, odorata radice *J. B.* 3. part 2. 209. *Valeriana hortensis* *Dodon.* *Pempt.* 349. *Phu ponticum*; *Valeriana pontica* *Tabernæm.* icon. 164. *Valeriana hortensis*: *Phu Olusatri folio Dioscoridis* *C. B. P.* 164. In hortis florat. *Lin.* *C.* *P.* *B.* *H.* *K.*

Wurzel, quia cati insigniter delectantur hujus radicibus, præcipue tempore verno, iisque miris gestibus, (quos Matthiolum facete & graphice pag. 38. descripsit) se super-volunt.

VALERIANA sylvestris major C. B. P. 164. *Valeriana angustiore folio*, RIV. *Valeriana major*, Herba benedicta Tabernæm. icon. 165. *auf der Wellmese, und auf dem Forst*, floret Jun. & Jul.

VALERIANA palustris major C. B. c. l. *Valeriana palustris, major, profunde laciniata* C. B. Prodr. 86. In pratis uliginosis *im grossen Paradiesß*, floret cum præcedente. [Varietas foliis latioribus.]

VALERIANA palustris minor C. B. P. 164. *Valeriana minima* Dodon. Pompt. *Valeriana minor* RIV. (mas) In pratis uliginosis *bey Ziegenbayn und den Fürsten-Brunnen, noch häufiger auf denen feuchten Wiesen, wo man nach Jena-Prießnitz gebet, auch im grossen Paradiesß*. Floret Majo. [Femina &

VALERIANA aquatica minor, flore minore. Razi Hist. 389. *Valeriana minor flore exiguo* RIV. [femina] Cum præcedenti, hujus figura videatur in D. Rivini ordine plantarum flore irregulari monopetalo. Hæc præcedente altius assurgit, & folia communiter ternata habet opposita. [In posthumis corrigit hæc ternata folia & errorem vocat RAI. omnino binata sunt.]

VALERIANA foliis Calcitrapæ C. B. *Valeriana annua, altera* Clusii Hist. LIV. In hortis Curiosorum. Floret Junio & Julio.

PHV foliis Glasti. *Valeriana rubra* C. B. P. 165. *Valeriana rubra latifolia* J. B. c. l. In hortis Curiosorum flore rubro & albo occurrit. Floret Junio & Julio. Phu differt a Valeriana flore caudato, sive calcari donato, uti Antirrhinum differt a Linaria. [Ob eandem causam Valerianoides vocavit VAILLANTIVS. Stamen habet unicum. Sed ob semen, & habitum conjunxit denuo LINNAEVS.] Nugæ veterum quorundam Botanicorum facile elucescunt, qui ex hac planta varia effinxerunt, de

PHV folio angustiore. *Valeriana rubra angustifolia* C. B. P. 165. J. B. 2. p. 2. 211. Cum præcedente.

VALERIANELLA arvensis, præcox, humilis, semine compresso. Morif. Umb. *Valeriana campestris inodora, major* C. B. P. 165. *Locusta Rivini. Locusta herba* J. B. 3. 323. *Herba ramistica* Jungermanni. [ob caulis perpetuam dichotomiam] *Lactuca agnina* Tabernæm. Germ. *Rapünzgen, Feld-oder Lämmer-Lattig, Nüssgen-Salat.* Sæpe in monstrosa & abortiva foliosa capita degenerat. In arvis & inter segetes floret Majo; foliis integris & ferratis variat. A Valerianis differunt Valerianellæ semine pappo non coronato.

VALERIANELLA arvensis, serotina, altior, semine turgidiori Morif. Umbell. Cum præcedente: foliis autem est angustius divisis, Semina nuda gemella hanc plantam habere, Clariss. Rivinus tradit, sed reclamatur autopsia.

VALERIANELLA cornucopioides Riv. *Valeriana peregrina purpurea albava* C. B. P. p. 164. *Valeriana indica* Clus. In hortis Curiosorum æstate floret.

VALERIANELLA altera tenuifolia semine Scabiosæ stellatæ EAB. COLUMNÆ in *Ecphrasi. Valerianella semine stellato* C. B. p. 165. In hortis Curiosorum. Ex considerata hac planta constat Dipsacum, Scabiosam, & Succisam, & Valerianellam, melius ad irregulares monopetalas, gymnomonospermas, quam ad plantas flore composito referri: siquidem florum stamina minime in tubulum circa pistillum coeuntia habent, & semina a reliquis compositis evidenter differunt. Neque sufficit florum in capitulum coagmentatio, alias enim Rapuntium Scabiosæ capitulo, Eryngium, Globularia, Hæmanthus, Ananas, Amaranthus, Trifolia compositis floribus accenseri deberent.

SCABIOSA pratensis hirsuta, quæ officinarum C. B. P. 269. *Scabiosa major, communior, hirsuta, folio laciniato* J. B. 3. 2. *Scabiosa arvensis, sive segetalis* Tabern. icon. 159. *Apostem-Kraut, Scabiosen.* In pratis v. g. auf der *Zusul im Paradiese* & alibi floret æstate: sæpiusque flore

quasi pleno deprehenditur *nach Kunitz bin*, ejusque colore quoque variat, hinc occurrit quandoque.

SCABIOSA pratensis flore albo, cum priori. [Varietas.]

SCABIOSA multifido folio, flore flavescente C. B. P. 270. *Scabiosa ochroleuco flore, sive VII.* Clus. Hist. III. In Campestribus montosisque v. g. *an Hecken und Strafsen nach Camburg, und Eckardtsberge zu, und häufig bey Naumburg*, floret Jul. & Aug. [Asterocephali omnino species, flosculis quinquefidis, foliis omnibus laciniatis, cæterum valde adfinis sequenti. Ex Tartaria etiam habui.] Interdum gemino capite, ut & sobolibus abundans occurrit.

SCABIOSA capitulo globoso C. B. P. 270. *Scabiosa minor vulgaris* J. B. 3. 3. *Scabiosa V.* Clusii Hist. II. magnitudine variat & foliorum segmentis; hinc IV. figuræ apud Tabernæmont. icon. 160. 161. 162. In montosis, apricis & vineis floret tota æstate; *ist auch häufig auf dem Forst.* Interdum prolifera deprehenditur, [v. g. circa Walckenried] non secus ac Succisa, & Scabiosa americana. Occurrit etiam flore pleno.

SCABIOSA stellata, folio laciniato, major C. B. P. 271. *Scabiosa major cum pulchro semine* J. B. 3. 9. *Scabiosa major Hispanica, sive prima* Clusii Hist. I. In horto medico, floret Jul. & Aug.

SCABIOSA peregrina rubra, capitulo oblongo C. B. Pin. p. 270. *rubra peregrina quibusdam Indica* J. B. In hortis passim floret autumnò in brumam usque; flore albo, carneo, atro-purpureo, nec non variegato, & aliis coloribus multum variat. Aliquando & prolifera occurrit, quæ forsan Scabiosa prolifera Lobel. Tabern. & Clus.

EADEM foliis in tenuiores lacinias divisis floreque atrorubente & odorato, quam C. BAVHINVS ex Horto patavino cum nomine *Scabiosæ nigræ odore Zibethi* habuit. Cum præcedente.

SCABIOSA alpina, foliis Centaurei majoris C. B. Pin. 270. In horto medico floret Jun. & Jul.

gro hirsuto Tournefort. Instit. p. 466. *Succisa, sive Morsus diaboli* J. B. 3. 11. *Auf dem Forst, und im Clusewitzer Holtze*, floret Augusto; Foliis glabris, & hirsutis nec non angustioribus variat, aliquando & flore carneo alboque occurrit, nec non prolifera, deprehenditur, quæ *Succisa alpina*, flore prolifero, cœruleo H. R. Paris. Germ. *Abbiß, Teuffels-Abbiß*. Nomen habet a radice quotannis putrescente & superius velut renascente, quod ipsi cum Hieraciis nonnullis, Aro, & Gladiolo commune est. A *Scabiosa* distinguitur lateralibus flosculis minus speciosis. a)

DIPSACVS sativus C. B. P. 185. J. B. 3. 73. *Carduus fullonum, sive Dipsacus sativus* Lobelii icon. 17. *Labrum veneris* Matthioli. *Weber-Karthén, Karthen-Distel*. In agris circa pagos satus: *Bey Weimar und Eckartsberge, item nach Apolda hin*. Floret Julio & Augusto.

DIPSACVS sylvestris, aut *Virga pastoris major* C. B. P. c. 1. *Dipsacus sylvestris, sive Labrum veneris* I. B. 3. 74. & Lobel. icon. 18. *Labrum veneris alterum* Matthioli. Ad sepes & scrobes passim in agrorum, vinearumque limitibus, juxta vias publicas floret Aug.

DIPSACVS folio laciniato C. B. Pin. p. 385. *Dipsacus secundus* Tabernæmontani, ad vias publicas juxta scrobes *zwischen Worms und Franckenthal* & in tota Alsatia, diversis a prioribus. Floret Julio & Augusto.

DIPSACVS sylvestris, capitulo minore, vel *Virga pastoris minor* C. B. P. 385. *Virga pastoris* Matthioli. *Dipsacus minor* Thalii. Ad torrentum ripas v. g. *am Mühlgraben vor dem Johannis-Thor, auch an den Stadt-Graben hinter dem horto Medico, und bey Clusewitz, im tiefen-Loche wo man auffm Raubenthale kömmt*, floret Aug.

GLOBVLARIA vulgaris Tournefortii Instit. 467. *Bellis cœrulea, caule folioso* C. B. P. 262. *Aphyllanthes*

Anguillarae, sive *Globularia Bellidi similis* J. B. 3. 13. floret Majo, provenitque in sylvis, bey Freyburg und Schmohne, it. hinter Naumburg, v. g. in Hackens Hölzgen, auch bey Halle in der Heyde, flore albo aliquando variat. Semen habet nudum, unicum, & flores irregulares, barbatos tantum, trifida barba instructos. a)

II. Seminibus nudis quaternis.

ECHIVM vulgare C. B. P. 525. J. B. 3. 586. *Echium* Dodon. Pempt. 631. In locis Campestribus passim juxta vias publicas floret Jun. & Jul. Flore cœruleo, rubro & albo variat. Germ. wilde Ochsen-Zunge. Multi loco Anchusæ utuntur. In montrosam aliquando hispidam jubam extuberat, parvis hinc inde gaudentem floribus.

ECHIVM angustifolium asperius an *Echium majus* & asperius flore albo C. B. P. an potius *Echium sylvestre hirsutum maculatum* EIVSD. *Echium* 2. vel rubro flore CLVSII Pann. In hortis Curiosorum, floret cum præcedente.

ECHIOIDES flore cœruleo Rivini. Buglossum sylvestre minus C. B. P. 256. *Echium* Fuchsi, sive *Borrago sylvestris* J. B. 3. 581. Buglossa sylvestris Dodon. Pempt. 628. In agris frequens, sonderlich bey der neuwen Schencke und auf der Insul, floret Jun. Jul. & Aug.

ECHIOIDES flore albo Rivini. b) *Echioides alba* Column. Part. I. 185. Buglossum arvense, annuum, *Lithospermifolio*. Tournefort. Instit. p. 134. *Lithospermum arvense*, radice rubra C. B. P. 258. *Lithospermum nigrum*.

a) Minime, & ex TOURNEFORTIO non bene hæc exscribit RUPPIVS. Nam & calyx, & flos bilabiatus est, & uterque labium superius bifidum, inferius trifidum habet. Enum. Stirp. Helv. p. 667. Cl. LINNAEVS, in nova editione Characterum n. 88. labium superius simplex facit. Sed fideles exposui observationes.

grum quibusdam, flore albo, semine Echii. J. B. 2. 592. Inter segetes floret Aprili & Majo, aliquando etiam Octobri refloret. Germ. *Schminck-Wurtz*, quod radix cutem rubro colore inficiat.

ECHIOIDES flore pullo Rivini. *Echium flore pullo Clusii. Echium sylvestre lanuginosum, pullo flore Cha-bræi p. 517.* In agris eorumque limitibus bey *Borsten-dorff und Fena-Priesnitz*, auch wo man nach *Ammerbach* gehet, auch nach *Spiznasens Gut*, nach *Schwabbau-sen* zu. Floret Jun. & Jul. [Inter *Wölnitz & Fürsten-brunnen. Cis Sülzam* copiose. Radix perennat]

ECHIOIDES flore pullo, calice amplo Riv. a) In-ter segetes bey *Apolda und nach Fena - Priesnitz* zu, co-piosius vero in omnibus agris inter *Bebra & Laucha* floret cum præcedente. Caules magis supini, latius dif-fusi perianthium ventricosum, & radix semine prolato emoritur.

BVGLOSSOIDES cretica Rivini. *Buglossum creti-cum cauliculis procumbentibus, flore variegato odorato, Echii foliis verrucosis* HERM. H. L. B.

[Quæ sequuntur naturalem classem constituunt Gymno-tetraspermarum verticillatarum, staminibus duo-bus longioribus, duobus brevioribus]

TEUCRIUM Bæticum Clus. Hispan. 229. J. B. 3. 291. *Teucrium peregrinum, folio sinuoso* C. B. P. 247. In hortis floret Jun. & Jul.

CHAMAEDRYS minor, repens. C. B. P. 248. *Cha-mædrys repens, minor* Dodon. Pempt. 43. In apricis & montosis, nec non vineis passim floret Jun. & Jul. *Ga-manderlein, oder Berg - Scordien.*

CHAMAEDRYS minor, repens, flore albo. Sæpius oc-currit auf dem *Hauß-Berge* cum præcedente. [Varietas]

IVA moschata folio multifido RIV. Botrys chamaæ-dryoi-

a) *Monop. irreg. T. 8.* in posterioribus exemplaribus, non in prioribus. Cæterum *Echium Echiioides & Buglossoides.*

dryoides C. B. P. p. 138. *Chamaedrys altera* Matth. *Iva moschata* TAB. Frequens in vineis, Junio & Julio floret.

SCORDIUM C. B. P. 247. *Chamaedrys palustris*, *canescens*, sive *Scordium officinarum* Tournefort. Instit. 205. *Lachen-Knoblauch*, *Scordien*. In pratis uliginosis bey *Laucha*, auf denen *Oberndorffischen Wiesen*, auch sonst an der *Unstruth*, und bey *Naumburg* floret Jul. Interdum etiam occurrit im grossen *Paradiesse*, sed rarius.

SCORODONIA Riv. *Chamaedrys fruticosa*, *sylvestris*, *Melisse folio* C. B. Pin. 205. *Scordium alterum*, seu *Salvia sylvestris* C. B. P. 247. bey *Gießen in Wäldern*, v. g. in der *Linder-Marck*, und auf den *Dießberge*, floret Majo & Junio.

MARVM Cortusi. J. B. 3. 242. *Chamaedrys maritima*, *incana*, *frutescens*, *foliis lanceolatis* Tournefort. p. 505. In hortis floret Jun. & Jul. Vulgus *Marum* verum vocat, unde aliqui satis inepte effinxerunt *wahrhaftig bitter*, quasi *amarum verum* latine diceretur.

CHAMAEPITYS officinarum. *Chamaepitys lutæa*, *vulgaris*, sive *folio trifido* C. B. P. 249. *Chamaepitys odorata*, *flore luteo* J. B. 3. 295. *Ajuga*, sive *Chamaepitymas Dioscoridis* Lobel icon. 382. *Schlag-Kräutlein*, *Schlag-Kraut*, *Erd-Kiefer*, *Feld-Cypress*, *Erd-Pin*. in agris montosis & lapidosis, v. g. bey dem *Forst*, bey dem *Jäger-Hause*, bey dem *Raubenthal* und bey *Wage*, (copiose ad *M. Kunitzberg*, fere e regione *Borstendorf*) floret Jul.

ALVGA folio integro Rivini. *Polium Lavendulaefolio* C. B. P. 220. *Polium pannonicum* vel *majus Clusii* Pannon. *Polium montanum officinarum*. Foliis aliquando denticulatis variat. In apricis passim in vineis & montosis, asperis, meridiei expositis floret Jun. & Jul. Germ. *wilder Rosmarin*, *wilder Lavendel*, *Berg-Lavendel*.

OCIMUM latifolium, maculatum & crispum C. B. Pin. *Basilicum indicum maculatum* Eystett. In hortis variis floret Jul. & Aug. Germ. *Basilien-Kraut*. Huic folia rubro suffusa, eximie odorata.

cum præcedente, color tam foliorum, quam florum in alio albus, in alio niger est. Sed etiam hirsutie & leuitate ita variat, ut pro diversis plantis sit recensitum.

OCIMUM vulgatius C. B. l. c. *Ocimum medium* Matth. cum præced.

OCIMUM minus angustifolium foliis ferratis C. B. P. p. 226. *Ocimum minus angustifolium flore albo* H. EYCHST. Cum præced.

OCIMUM Anisi odore C. B. l. c. *Ocimum anisatum* H. EYCHST. Rarius in hortis.

OCIMUM minimum C. B. l. c. *Ocimum minus caryophyllatum* TAB. cum prioribus, sed rarius.

HORMINUM coma rubra RIV. *Horminum sativum* C. B. P. 238. In hortis quandoque obvium floret Jun. & Jul.

HORMINUM coma violacea, de quo videatur J. B. Cum priori.

HORMINUM folio laciniato RIV. *Horminum angustifolium laciniatum* C. B. P. p. 239. In hortis Curiosorum.

HORMINUM spurium RIV. *Horminum sylvestre latifolium* Clusio. J. B. 3. 314. *Horminum sylvestre* III. Clusii Histor. XXIX. In horto medico, ubi vulgo Horminum foliis Betonicæ vocant: Floret cum præcedente

HORMINUM sylvestre salvifolium minus. C. B. Pin. p. 239. *Horminum sylvestre*, V. species prior Clus. hist. In pratis & campestribus, juxta vias publicas & in cæmeteriis bey Erdeborn, grossen Ehrig und Eißleben, auch bey Alstädt [Inter Tieffenthal & grossen Fanern abunde] floret æstate.

HORMINUM Riv. *Sclarea Tabernæm.* icon. 373. *Horminum sclarea dictum* C. B. P. 238. *Gallitrichum sativum* J. B. 3. 309. Orvala. Dodon. Pempt. 292. Germ. *Muscatteller-Kraut*, quia vina hujus additione vina muscatellina mentiuntur. *Scharlach-Kraut*. In hortis floret æstate.

HORMINUM flore albo RIV. *Sclarea vulgaris lanu-*